Avtale

mellom Den norske stat ved Olje- og energidepartementet

og

Enova SF

om forvaltningen av midlene fra Energifondet i perioden 1. januar 2017 til 31. desember 2020

Fortale

Enova SF ble opprettet ved kongelig resolusjon av 1. juni 2001, jf. også Ot.prp. nr. 35 (2000-2001), Innst. O. nr. 59 (2000-2001) og Besl. O. nr. 75 (2000-2001). Enova har siden vært et viktig energipolitisk virkemiddel. I de politiske føringene for foretaket er det lagt vekt på langsiktighet og fleksibilitet i finansingen av virksomheten. Foretakets styre er tillagt stor faglig frihet. Departementets styring skjer på overordnet nivå, der fireårige avtaler om forvaltningen av midlene som Stortinget stiller til rådighet for Enova har stått sentralt.

Denne avtalen om forvaltningen av midlene i Energifondet gjelder fra 1. januar 2017 til 31. desember 2020, og er den femte avtalen mellom departementet og Enova.

I utformingen av avtalen er det sett hen til *Meld. St. 25 (2015-2016) om energipolitikken mot 2030, Stortingets behandling av denne, jf. Innst. 401 S (2015-2016), og oppfølgingen av Meld. St. 13 (2014-2015) om ny utslippsforpliktelse for 2030 – en felles løsning med EU.*

Det er lagt til grunn at *Enova, i samspill med det øvrige virkemiddelapparatet, skal være et sentralt virkemiddel i utviklingen av framtidens energisystem, omstillingen til lavutslippssamfunnet og oppfyllelsen av Norges forpliktelser til utslippsreduksjoner i ikke-kvotepliktig sektor fram mot 2030.*

Det er lagt til grunn at *Enova skal bidra på regjeringens prioriterte innsatsområder i klimapolitikken knyttet til reduserte utslipp i transportsektoren, miljøvennlig skipsfart, styrke Norges rolle som leverandør av fornybar energi samt utvikling av lavutslippsteknologi i industrien og ren produksjonsteknologi.*

De overordnede målene for Enovas virksomhet skal være *å bidra til reduserte klimagassutslipp og styrket* forsyningssikkerhet for energi, samt teknologiutvikling som på lengre sikt også bidrar til reduserte klimagassutslipp.

Målstrukturen legger til rette for *god balanse mellom satsingene innenfor forsyningssikkerhet for energi og reduserte klimagassutslipp, samt langsiktige og kortsiktige resultater.*

Det skal prioriteres *prosjekter som gir reduserte klimagassutslipp. Dette innebærer at omstillingen til en mer klimavennlig transportsektor vil være et stort arbeidsfelt i avtaleperioden. Herunder utvikling av infrastruktur for utslippsfri transport både på sjø og på land.*

Det er viktig å ivareta forsyningssikkerheten for strøm *på veien mot målet om lavutslippssamfunnet. Effektiv bruk av energi vil bidra til et mer økonomisk og miljømessig bærekraftig energisystem. Enova skal bidra til energieffektivisering, særlig tiltak som senker forbruket av strøm vinterstid, og økt fleksibilitet i etterspørselen etter strøm.*

Avtalen medfører en dreining *fra støtte til kjente produksjonsteknologier over mot innovasjon og utvikling av nye energi- og klimaløsninger tilpasset framtiden. Dette inkluderer også teknologiprosjekter som kan gi reduserte klimagassutslipp globalt.*

Enova kan rekruttere *prosjekter fra alle sektorer. Områder der norsk næringsliv allerede besitter særlig kompetanse, som for eksempel prosessindustrien og maritim sektor skal prioriteres.*

Olje- og energidepartementets styring av Enova *skal skje på et overordnet nivå, i hovedsak gjennom denne avtalen. Det utarbeides også årlige oppdragsbrev. Organiseringen og styringen av Enova er avgjørende for at virksomheten effektivt kan utnytte ressursene som blir stilt til rådighet.*

Det er lagt til rette for at *Enova skal ha stor faglig frihet til å utvikle virkemidler og tildele støtte til enkeltprosjekter basert på foretakets kunnskap og erfaring med de relevante markedene.*

Det er lagt til rette for at *Enova kan drive fram varige markedsendringer ved å bygge ned tekniske og markedsmessige barrierer for nye løsninger.*

Det er lagt til rette for at *Enova skal kunne ha en liten og fleksibel organisasjon og prioritere innsatsen der mulighetene for å påvirke utviklingen er størst.*

Det er forutsatt at *Enova skal ha en langsiktig, fleksibel og forutsigbar finansiering.*

Det er lagt til grunn at *Enova, i tråd med Meld. St. 27 (2013-2014) om et mangfoldig og verdiskapende eierskap – Eierskapsmeldingen, er blant de ledende i sin bransje når det gjelder HMS, samt har oppmerksomhet om dette overfor leverandører og forretningspartnere.*

Det er en visjon at *introduksjon og utbredelse av energi- og klimaeffektive teknologier- og løsninger på sikt kan bidra til økt verdiskaping.*

1 Parter

Parter i denne avtalen er Den norske stat v/Olje- og energidepartementet (OED) og Enova SF (Enova).

2 Avtalens funksjon

Enova skal forvalte midlene fra Energifondet på vegne av Olje- og energidepartementet. I denne avtalen fastsettes vilkår for Enovas forvaltning av midlene.

Enovas forvaltning av midlene fra Energifondet skal skje innenfor rammene av det årlige oppdragsbrevet.

3 Formål

Enova og Energifondets formål er å bidra til reduserte klimagassutslipp og styrket forsyningssikkerhet for energi, samt teknologiutvikling som på lengre sikt også bidrar til reduserte klimagassutslipp.

4 Delmål

Enova skal fremme:

a. Reduserte klimagassutslipp som bidrar til å oppfylle Norges klimaforpliktelse for 2030.
b. Økt innovasjon innen energi- og klimateknologi tilpasset omstillingen til lavutslippssamfunnet.
c. Styrket forsyningssikkerhet gjennom fleksibel og effektiv effekt- og energibruk.

Enova skal etablere virkemidler med sikte på å oppnå varige markedsendringer. Energieffektive og klimaeffektive løsninger bør på sikt bli foretrukket uten støtte.

Aktiviteten kan rettes inn mot alle sektorer.

5 Tilføring av midler til Energifondet

Delmålene, målindikatorene og de særlige føringene er basert på at Energifondet tilføres minimum følgende inntekter i årene 2017 til og med 2020:

- For budsjettåret 2017 overføres det 1 956 mill. kroner til Energifondet, herunder 1 656 mill. kroner i avkastning fra Fond for klima, fornybar energi og energiomlegging.
- Den årlige bevilgningen som overføres til Energifondet trappes opp til 2 mrd. kroner fra og med 2018.
- I tillegg kommer inntektene fra påslaget på nettariffen, anslagsvis 630 millioner kroner årlig.

I tillegg stilles det til disposisjon tilsagnsfullmakt på 400 millioner kroner.

6 Rammer for virkemidlene

Som grunnlag for utforming av virkemidler skal Enova ha kontakt med markedsaktørene og god innsikt i de forskjellige markedene de opererer i.

Enova skal rette innsatsen mot de siste fasene av innovasjonskjeden. Det omfatter løsninger der den viktigste forskningsaktiviteten er avsluttet slik at de er modne for å utprøves i større skala. Enova kan bidra til markedsmodning fram til teknologiene eventuelt blir konkurransedyktige i markedet.

Enovas virkemidler skal være rettet mot å bygge ned tekniske og markedsmessige barrierer for introduksjon og utbredelse av nye energi- og klimaløsninger. Virkemidlene skal utformes med sikte på å utløse prosjekter som ellers ikke ville blitt realisert.

Enova skal prioritere innsatsen der mulighetene for å påvirke utviklingen er størst og mot teknologier og løsninger som er tilpasset lavutslippssamfunnet. Null- og lavutslippsløsninger skal prioriteres.

Ved utformingen av virkemidler rettet mot ny energi- og klimateknologi skal Enova legge vekt på mulighetene for global spredning, og påfølgende utslippsreduksjoner. Til grunn for tildelinger skal det ligge en vurdering av innovasjonshøyde og gjennomføringsevne.

Enova skal ha rutiner for bruk av tredjepartsvurderinger ved tildelinger til større prosjekter

Enovas virkemidler bør ikke intervenere i allerede velfungerende markeder.

Enova skal ha rutiner for å evaluere sine virkemidler.

Geografisk avgrensning

Enova kan støtte prosjekter i Norge og i norsk økonomisk sone. Enova kan også støtte prosjekter på skip registrert i NIS eller NOR, eller som har operasjoner i norske farvann. Enova kan støtte norsk deltakelse i prosjekter innenfor rammen av Horisont 2020, som ERA-NET Cofund-ordningen.

Koordinering med andre myndigheter

Enova skal ha regelmessig kontakt, og koordinere sin virksomhet, med andre myndigheter som forvalter virkemidler av betydning for energi- og klimatiltak. I forvaltningen av midlene skal Enova bidra til et godt samspill og klare grensedragninger mot andre relevante virkemiddelaktører, som Norges forskningsråd, Innovasjon Norge, Miljødirektoratet, Husbanken, Statens vegvesen, Kystverket, Norges vassdrags- og energidirektorat og Direktoratet for byggkvalitet. Det årlige oppdragsbrevet vil kunne inneholde utdypende formuleringer.

Statsstøtteregelverket

Den støtten som gis skal være innenfor rammene av gjeldende regelverk for statsstøtte i EØS-avtalen.

7 Målindikatorer

Det er formålet (punkt 3), delmålene (punkt 4) og rammene for virkemidlene (punkt 6) som skal være førende for utviklingen av Enovas virkemidler.

Det er utarbeidet fire målindikatorer som underveis i avtaleperioden skal gi indikasjon på Enovas måloppnåelse, og som utgjør ett av flere grunnlag for styringsdialogen mellom departementet og Enova.

For avtaleperioden 1.1.2017 – 31.12.2020 legges det til grunn at følgende nivå indikerer god måloppnåelse:

- klimaresultater tilsvarende 0,75 millioner tonn CO_2-ekv. i ikke-kvotepliktig sektor
- energiresultater tilsvarende 4 TWh
- effektresultater tilsvarende 400 MW
- innovasjonsresultater tilsvarende utløst innovasjonskapital på 4 milliarder kroner

Resultatene skal være kontraktsfestet eller realisert, eller dokumentert på annen måte, jf. vedlegg om måling av kvantitative resultater.

7.1 Forutsetninger om eksterne forhold

En forutsetning for at fondsmidlene skal utløse endringer i markedet, er at det finnes en generell investeringsvilje og -evne i markedet. Dette påvirkes i stor grad av forhold som ligger utenfor Enovas kontroll. Avtalens målindikatorer er fastsatt på bakgrunn av de økonomiske utsiktene ved inngangen til 2017. Det legges til grunn at det ikke skjer vesentlige endringer i politiske rammebetingelser, tilførte midler, priser på energi og CO_2-utslipp eller investeringstakten i økonomien som i vesentlig grad påvirker Enovas mulige måloppnåelse.

8 Særlige vilkår

Det stilles særlige vilkår på enkelte områder:

Enova skal bidra til utvikling av drivstoffinfrastruktur for utslippsfri land- og sjøtransport, herunder el og hydrogen.

Enova skal tilby en rettighetsbasert ordning for offentlig tilgjengelig ladeinfrastruktur for elbil. Støtten skal ikke gjelde for privatpersoner.

Enova skal tilby en rettighetsbasert ordning for enøk-tiltak i husholdninger. Ordningen skal være knyttet til skattesystemet slik at brukere også kan velge å få utbetalt støtten som en del av det årlige skatteoppgjøret. Enova skal årlig stille til disposisjon minimum 250 millioner kroner til denne ordningen.

Enova skal ha et landsdekkende tilbud av informasjons- og rådgivningstjenester.

Enova skal ivareta driften og utviklingen av energimerkeordningen og ordningen for energivurdering av tekniske anlegg.

Virkemidler som etableres på bakgrunn av særlige vilkår skal utformes i tråd med avtalens øvrige bestemmelser, jf. særlig punktene 3, 4, og 6.

9 Rapportering

Enova skal ha et rapporteringssystem for alle prosjekter og aktiviteter som finansieres over Energifondet. Informasjon skal være pålitelig, nøyaktig og relevant.

Enova har plikt til å oppbevare prosjektinformasjon i minimum 10 år etter at et prosjekt er avsluttet.

9.1 Årlig resultat- og aktivitetsrapport

Enova skal hvert år utarbeide en resultat- og aktivitetsrapport. Rapporten skal oversendes OED og publiseres elektronisk på Enovas nettsider.

Det skal i rapporten redegjøres for Enovas arbeid med å oppfylle avtalens formål og delmål. Det skal inngå en beskrivelse av virkemidler, aktiviteter og resultater og en kort vurdering av markedsutsiktene framover. I rapporteringen skal Enova benytte relevante indikatorer som kan synliggjøre effekten av innsatsen.

Enova skal rapportere kvantitative resultater og det skal framgå hvordan Enova ligger an i forhold til målindikatorene. Det inkluderer en oversiktlig framstilling av kontraktsfestede resultater fordelt på de ulike markedsområdene med tilhørende støtte. Det skal framgå hvordan kontraktsfestede resultater senere er korrigert for kanselleringer, sluttrapporterte og realiserte resultater. Det skal gis en oversikt over den geografiske fordelingen av prosjektene

Det skal framgå hvordan avtalens særlige vilkår er ivaretatt.

I rapporten skal det skilles mellom ulike energikilder/bærere. Resultater av bioenergi skal spesifiseres etter type. I rapportering av klimaresultater skal fordelingen mellom kvotepliktig og ikke-kvotepliktig sektor fremkomme.

Enova skal rapportere status og framtidsutsikter, herunder oppnådd spredning og potensiale for videre spredning, for utvalgte kategorier av energi- og klimateknologi.

Rapporten skal inneholde oversikt over disponerte midler, kontraktsfestede-, sluttrapporterte-, og realiserte resultater for foregående avtaleperiode. Det skal korrigeres for eventuelle kanselleringer.

Det årlige oppdragsbrevet kan inneholde ytterligere føringer for innholdet i årsrapporten.

9.2 Halvårsrapportering

Enova skal oversende en forenklet halvårsrapportering. Det skal i rapporten redegjøres kort for Enovas aktiviteter og deres arbeid med å oppfylle avtalens formål og delmål. Rapporten skal inneholde en sammenstilling og oversikt av halvårets kvantitative resultater.

9.3 Prosjektoversikt

Enova skal gjøre enkelt tilgjengelig en oversikt over støttede prosjekter. Informasjonen skal være søkbar og som et minimum inneholde prosjekt-ID, prosjekttittel, markedsområde, resultat, støttebeløp, status, søker, kommune og fylke. For porteføljen av ny energi- og klimateknologiprosjekter skal det også føres status for teknologiene.

10 Eiermøter og kontaktmøter

Hver av partene kan til enhver tid be om møte med den annen part for å informere om særlige forhold som er av betydning for gjennomføringen av avtalen, eller som for øvrig er av interesse for den annen part.

Partene skal avholde minst to eiermøter og to kontaktmøter årlig. Eiermøtene skal være en arena der eiersaker drøftes mellom departementet og styret. I kontaktmøtene skal det informeres om plan, budsjett, resultater, regnskap, strategi og andre forhold som er av betydning for gjennomføringen av avtalen.

Dialogen mellom OED og Enova skal til enhver tid være innenfor rammene av lov av 30. august 1991 nr. 71 (statsforetaksloven) §§ 23 og 38 om styrets myndighet og om foretaksmøtets myndighet og sammensetning, og Ot.prp. nr. 35 (2000-2001).

11 Informasjon om forhold av vesentlig betydning for den annen part eller for gjennomføring av avtalen

Hver av partene skal uten hensyn til det som ellers er fastsatt i avtalen, straks gi den annen part informasjon om forhold som er eller kan være av vesentlig betydning for gjennomføringen av avtalen, vedtatte strategier og budsjetter eller som for øvrig vil være av vesentlig betydning for den annen part å kjenne til. Herunder i en situasjon der Enova ser at målindikatorene ikke lenger er innenfor rekkevidde.

Slik informasjon skal gis skriftlig i brevs form.

12 Avtalens varighet

Med mindre avtalen faller bort eller blir endret i medhold av punktene 13 eller 14, gjelder avtalen til 31.desember 2020.

13 Revisjon av avtalen

Hver av partene kan be den annen part om revisjon av avtalen når det foreligger særlige forhold som vil påvirke muligheten for å nå avtalens målindikatorer. For departementet kan slike særlige forhold være endring i tilføring av midler, endring i de politiske føringene for Enovas arbeid eller endring i myndighetsbestemte rammevilkår. For Enova kan slike særlige forhold for eksempel være ytre forhold som er utenfor Enovas kontroll. Anmodning om slik avtalerevisjon skal være skriftlig i brevs form. Det skal redegjøres for de endringer som ønskes gjennomført og begrunnelsen for dette.

14 Mislighold

Ved vesentlig mislighold av avtalen kan OED si opp avtalen med tre måneders varsel. Departementet kan også si opp avtalen dersom det er grunn til å anta at avtalen vil bli vesentlig misligholdt. OED skal på forhånd varsle Enova om forhold og om begrunnelsen for at det vurderes å si opp avtalen. Tilsvarende gjelder ved vesentlig mislighold, eller fare for vesentlig mislighold, av Enovas forpliktelser etter andre offentlige regelverk som gjelder for forvaltningen av Energifondets midler.

Dersom en videreføring av avtalen vil påføre Energifondet vesentlige tap, eller fare for slikt tap, kan OED si opp avtalen med øyeblikkelig virkning. Avtalen skal likeledes kunne sies opp av OED dersom vesentlige forutsetninger for avtalen faller bort, eller dersom forvaltningen

av Enova eller denne avtalen, som følge av endringer i departementsstrukturen, overføres til et annet departement enn OED.

15 Intensjon om ny avtale

Forhandlinger om ny avtale for en ny periode vil kunne starte i 2020, med sikte på at det kan inngås en ny avtale fra og med 1. januar 2021. Det legges til grunn at ny avtale med virkning fra 1. januar 2021 skal gjelde i fire nye år, jf. Energifondets vedtekter.

Oslo 14. desember 2016

For Olje- og energidepartementet

Andreas H. Eriksen
ekspedisjonssjef

For Enova SF

Nils Kristian Nakstad
administrerende direktør

Vedlegg

Om måling av kvantitative resultater

I dette vedlegget redegjøres det for hvordan Enova skal godskrives kvantitative resultater. Vedlegget tar for seg hvert av de fire målindikatorene.

I Generelle prinsipper

Enova skal så langt det lar seg gjøre rapportere resultater mot alle målindikatorene fra prosjekter som mottar støtte.

Som hovedregel stipuleres resultater fra det enkelte prosjekt i kontrakten mellom støttemottaker og Enova.

Ved beregning av resultater skal det tas hensyn til hva det mest sannsynlige alternativet til å gjennomføre prosjektene er, dvs. etablere en baseline/kontrafaktisk alternativ. Det kan blant annet være at støttemottaker ville ha gjennomført et mindre ambisiøst tiltak, eller fortsatt med eksisterende løsninger uten å gjøre ytterligere investeringer.

Prosjekter som innebærer etablering av ny eller utvidet virksomhet kan isolert sett gi økt absolutt energibruk og/eller klimagassutslipp. Dersom Enovas virkemidler fører til at det samtidig blir tatt i bruk ny teknologi/nye løsninger som gir lavere spesifikk energibruk eller klimagassutslipp kan denne effektiviseringen føres som resultat.

Et prosjekt kan bidra til resultatene for flere av målindikatorene.

II Klimaresultater

Klimaresultater måles i tonn CO_2-ekvivalenter (CO_2-ekv.) per år. Omregning til tonn CO_2-ekv. skal skje ved bruk av internasjonalt anerkjente GWP-faktorer (Global Warming Potential).

Det kan føres klimaresultater fra prosjekter som bidrar til effektivisering av bruken av fossile energibærere og konvertering til energibærere med lavere utslipp.

Det kan føres klimaresultater fra prosjekter som bidrar til lavere klimagassutslipp fra prosesser.

Det kan føres klimaresultat for prosjekter som gir økt produksjon av fornybart brensel og drivstoff. Fornybart brensel og drivstoff omfatter de energibærerne som oppfyller vilkårene for fornybarhet i fornybardirektivet (2009/28/EF). Biodrivstoff skal være avansert biodrivstoff.

III Energiresultater

Energiresultater måles i kilowattimer (kWh) per år.

Det kan føres energiresultater fra prosjekter som bidrar til en effektivisering av alle typer energibruk.

Det kan også føres energiresultater for utnyttelse av spillvarme og andre energiressurser som ellers vil gå tapt.

Det kan føres energiresultat for prosjekter som gir økt produksjon av fornybar energi. Fornybar energi omfatter alle energikilder som oppfyller vilkårene for fornybarhet i fornybardirektivet (2009/28/EF). Biodrivstoff skal være avansert biodrivstoff.

Når det skal beregnes energiresultat fra støtte til varmepumper skal omgivelsesvarmen ikke regnes som energibruk.

IV Effektresultater

Effektresultater måles i kilowatt (kW).

Enova kan føre effektresultater for prosjekter som gir redusert effektbehov og økt fleksibilitet i kraftsystemet. Det omfatter blant annet tiltak som er egnet til å begrense vinterlast og redusere kortsiktige lasttopper.

V Innovasjonsresultater

Enova kan føre innovasjonsresultater fra prosjekter som bidrar til økt innovasjon innen energi- og klimateknologi.

Innovasjonsresultater måles ved utløst kapital i kroner. Med utløste kapital menes den delen av prosjektets investeringskostnader som utløses gjennom støtten fra Enova, fratrukket støtte fra Enova og andre offentlige virkemidler.

VI Resultater som ikke enkelt kan kontraktsfestes

Infrastrukturprosjekter

For infrastrukturprosjekter hvor faktisk bruk av infrastrukturen er utenfor anleggseiers kontroll, og støttemottaker dermed ikke kan forplikte seg for andres bruk av infrastrukturen, skal det rapporteres kvantitative resultater basert på forventet utnyttelse/bruk av infrastrukturen. Etter at prosjektet har vært i normal drift i en periode skal Enova oppdatere resultatene basert på faktisk bruk. Det vil være opp til Enova å vurdere i hvilken grad et prosjekt egner seg for et kontraktsfestet resultat eller ikke.

Adferd

For prosjekter der Enovas resultater ikke er kontraktsfestet og i praksis er avhengig av adferd kan resultater beregnes. Det skal gjøres særskilte analyser for å etterprøve beregningene og beregningsmetodene.